

Рецензија уџбеника
Увод у методiku наставе српског као страног језика
Александара М. Новаковића

Уџбеник *Увод у методiku наставе српског као страног језика* аутора Александра Новаковића, доцента на Департману за србистику Филозофског факултета у Нишу обухвата 138 страна компјутерског текста и чини га, поред Увода (стр. 11–13), једанаест поглавља (одређених као *лекције*, стр. 15–123), као и: Садржај (7–6), Регистар аутора (125–127), Индекс појмова (129–131), (изводи) Из рецензија (133–135), Биографија аутора (137).

Једанаест лекција овог уџбеника распоређено је тако да студенти и други заинтересовани читаоци на основу њих могу стећи базичан и јасан увид у конституисање и достигнућа *методике наставе српског као страног језика*, релативно младе научне и практичне области проучавања српског језика. Тај сазнајни лук почиње упућивањем на генеологију ове дисциплине (прва лекција), преко увођења и експликације базичних поставки њеног теоријског и практичног заснивања и реализације, какви су појам, предмет, задаци, организациона питања наставе српског језика као страног (друга и трећа лекција). Аутор у посебним поглављима разматра и особености, позицију и потребе носилаца наставног процеса – наставника као организатора и водича при усвајању градива, и ученика, кога треба на различите начине мотивисати и пратити на путу стицања знања (лекције пета, шеста и седма). Важну подршку и наставнику и ученику на том путу представљају добро осмишљени материјали за учење, уџбеници, радне свеске и приручници, а указује се и на значај тестова који се користе за проверу почетног и стеченог знања (осма и девета лекција). На неопходност анализе различитих типова грешака које се јављају у настави српског као страног језика скреће се пажња у десетој лекцији, док је у последњем поглављу разматрано питање оспособљавања студената-будућих наставника за креирање интерактивног наставног материјала употребом специјализованог рачунарског софтвера (једанаеста лекција).

Сам уџбеник сопственом организацијом, као и структуром појединачних лекција остварује комуникацију и дијалог са читаоцем /студентом, сасвим у складу (на мета-нивоу) са инсистирањем на концепту интерактивности у процесу учења (језика, методике наставе или било којих других садржаја). Тако се као подстицај на дијалог унутар сваке лекције поставља мото, који треба да отвори и раскрили мисао читаоца да прими садржаје који следе, да их шире контекстуализује и подвуче њихову вредност. Након тога следи експликација изабране теме, у добро одмереном обиму, док уџбенички концепт рукописа додатно истичу елементи дидактичко-методичке и научне апаратуре коју садржи свака лекција/предавање, а чине је кључне речи, питања и задаци за студенте, предлози за рад на пројектним задацима и библиографија радова цитираних у тексту лекције (што је од посебног значаја за даље студентско истраживање одређених тема); повремено је присутан и илустративни материјал у виду слика, графичких приказа и табела.

Начин на који су изабрани садржаји представљени у уџбенику сведочи о томе да је вишегодишњи посвећенички рад аутора на сопственом усавршавању у овој области примењене лингвистике, као и велики број одржаних часова српског као страног језика, резултирао теоријски поузданим и практично провереним знањима, која стога може систематично и с релевантних позиција

преносити млађим генерацијама, пре свега студената србистике, али и другима које занима област методике наставе о којој је реч. Аутор се, такође, потврђује и као уопштено добар методичар, јер су његова сагледавања одређених питања компаративно усмерена ка водећим уџбеницима методике наставе српског као матерњег језика (Милије Николића, Павла Илића и др.), а радни налози и питања упућена корисницима уџбеника добро су формулисана и сврсисходна. Посебну практичну вредност имају задаци за израду пројеката, којима се студенти подстичу да на креативан начин продубе, прошире и практично примене знања стечена у оквиру сваке појединачне лекције.

Образлажући, у уводном делу, своју ауторску позицију, Александар Новаковић објашњава и научни, методички контекст из кога израста његов уџбеник. То је ситуација у којој, након готово седам деценија различитих бављења питањима наставе српског језика за странце у домаћем образовном окружењу, „нажалост, још увек није написана монографија, нити креиран уџбеник који би био сличан онима који постоје у методици наставе српског као матерњег језика и који би студентима српског језика и књижевности одговорио на најчешће постављана питања: 1) *Када се почиње развијати настава српског као страног језика?*, 2) *На који начин најједноставније можемо дефинисати методiku наставе српског као страног језика?*, 3) *Како најефикасније организовати наставу за странце?*, 4) *Који су њени основни чиниоци?*, 5) *Шта предавати странцима који желе да науче српски језик?*, 6) *Које наставне материјале користити?* и 7) *Које су специфичности наставе српског као страног језика?*” (Новаковић, 9–10). Постављајући себи задатак да на ова питања одговори, аутор, академски скромно, указује да су дати одговори намењени прецизно одређеној групи корисника (студентима мастер студија србистике), па је и опсег и дубина захвата у дату проблематику с тим усклађена (тј. градиво је представљено „у оном обиму за који смо сматрали да би било подесно за обраду на часовима предавања”). То, међутим, ни на који начин не умањује вредност овог рукописа. Он *јесте* одговорио на сва постављена питања, разложно, систематично и прецизно; притом је и први уџбеник такве врсте у нашој методици наставе језика. Имајући све наведено у виду – оно што је понудио и оно што најављује да ће тек доћи, препоручујемо уџбеник Александра Новаковића за објављивање.

У Нишу, 24. 9. 2022.



Проф. др Снежана Божић,
Департман за србистику
Филозофског факултета у Нишу